

Барановська Ірина Георгіївна, Коваль Тетяна Василівна, Граб Оксана Дмитрівна. Формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва як науково-педагогічна проблема. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 8 (36) .С. 493 – 503

<http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/14350/14420>

Назва

Формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва як науково-педагогічна проблема

Formation of the aesthetic outlook of future music teachers as a scientific and pedagogical problem

Автори

Барановська Ірина, Коваль Тетяна, Граб Оксана

Baranovska Iryna, Koval Tetiana, Grab Oksana

Ключові слова

естетика, світогляд, естетичний світогляд, музичне мистецтво, професійна підготовка, вчитель музичного мистецтва

aesthetics, worldview, aesthetic outlook, musical art, professional training, music teacher

Анотації

Стаття присвячена вивченню питання формування естетичного світогляду здобувачів педагогічних закладів освіти, майбутніх учителів музичного мистецтва. З'ясовано, що сучасні умови швидкого розвитку надзвичайно насиченого інформаційного середовища актуалізують проблему естетичного освоєння дійсності та вказують на необхідність переосмислення теоретико-методологічного доробку науковців і педагогів-практиків задля пошуку нових резервів виховання молодого покоління за законами краси та добра.

Проаналізовано значний науковий доробок вітчизняних та зарубіжних учених з проблеми дослідження. Розкрито сутність понять «світогляд», «краса», «музичне мистецтво», «естетичний світогляд».

Визначено, що специфіка педагогічної діяльності учителів музичного мистецтва пов'язана насамперед із художньо-творчою роботою над музичним текстом. Музичне мистецтво має потужний освітній та світоглядний потенціал. Органічна єдність всіх компонентів музичної мови робить музику втіленням природної краси. Естетичне, творче багатство світу художника стає основою естетичного розвитку і багатства художнього світу публіки.

Досліджено сутність категорії «краса». З'ясовано, що краса розглядається як об'єктивна сторона предметів, явищ, процесів та як суб'єктивна властивість людини, як результат розвитку духовної та емоційно-почуттєвої сфери людини,

як здатність генерувати естетичні ідеї та цінності, моделювати власні естетичні уявлення та образи.

Доведено, що естетичний світогляд – це динамічна діалектична категорія, котра охоплює різні напрямки людського досвіду, де співвідносяться дійсне та уявне, теорія та практика, погляди та переконання. Виявлено, що естетичний світогляд – необхідна складова взаємодії людської свідомості, пізнання та досвіду.

Розкрито проблему формування естетичного світогляду в культурознавчій, мистецько-освітній та музично-педагогічній проєкціях. Доведено, що естетичний світогляд учителя музичного мистецтва знаходиться в діалектичному взаємозв'язку з його професійною діяльністю. Обґрунтовано наукові підходи (поліхудожній, аксіологічний, семіотико-герменевтичний та інноваційно-рефлексивний) та визначено принципи формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва.

The article is devoted to the study of the formation of the aesthetic outlook of students in pedagogical educational institutions, specifically future music teachers. It was found that the modern conditions of rapid development within a highly saturated information environment underscore the problem of aesthetically engaging with reality and highlight the need to rethink the theoretical and methodological contributions of scholars and educators to identify new ways of educating the younger generation in accordance with the principles of beauty and goodness.

The article analyzes the significant scientific contributions of both domestic and international researchers on this topic. The essence of the concepts of «worldview», «beauty», «musical art», and «aesthetic outlook» is explored.

It was determined that the specificity of pedagogical activity for music teachers is primarily related to artistic and creative work with musical texts. Musical art has substantial educational and worldview potential. The organic unity of all elements of musical language makes music an embodiment of natural beauty. The aesthetic and creative richness of the artist's world forms the basis for the aesthetic development and enrichment of the public's artistic world.

The concept of «beauty» is examined, revealing that beauty is considered both as an objective aspect of objects, phenomena, and processes, and as a subjective quality of a person. It involves the development of the spiritual and emotional-sensory aspects of an individual and the ability to generate aesthetic ideas and values, as well as to model one's own aesthetic perceptions and images.

It is demonstrated that the aesthetic outlook is a dynamic, dialectical category encompassing various dimensions of human experience, where the real and the imagined, theory and practice, and views and beliefs are interconnected. The aesthetic outlook is established as a necessary component of the interaction between human consciousness, knowledge, and experience.

The issue of forming an aesthetic outlook is addressed from cultural, artistic-educational, and musical-pedagogical perspectives. It is shown that the aesthetic outlook of a music teacher is dialectically related to their professional activity. Scientific approaches (polyartistic, axiological, semiotic-hermeneutic, and

innovative-reflective) are justified, and the principles for developing the aesthetic outlook of future music teachers are defined.

Текст статті

Сучасний етап розвитку освіти в Україні вказує на актуальність проблеми естетичного освоєння дійсності, на необхідність переосмислення теоретико-методологічного доробку науковців і педагогів-практиків задля пошуку нових резервів виховання молодого покоління за законами краси та добра.

Поняття «добро» і «зло», «краса» і «потворність» споконвіку виступають категоріями ціннісної свідомості людини. Цивілізований історичний розвиток світового суспільства спонукав до утвердження на рівні свідомості системи ціннісно-орієнтаційних координат та вимог, які варті були стати підґрунтям для різних видів та форм діяльності людини. Поступово, на рівні суспільної свідомості, відбулося становлення естетичного світогляду, що акумулював у собі емоційно-естетичний досвід багатьох поколінь (знання та розуміння вищих духовних ідеалів, ідей, поглядів, міркувань, норм поведінки, оцінне ставлення до естетичних цінностей у життєдіяльності людини тощо).

В умовах надзвичайно насиченого інформаційного середовища українська школа потребує висококультурних освічених вчителів музичного мистецтва, здатних до усвідомленої передачі знань про різні види музичного мистецтва, до «здійснення глибокого аналізу мета-текстів, артефактів, художніх ідей-образів, символів, продуктів творчості» на засадах законів краси та гармонії тощо [8, с. 100]. Отже, повсякчас зростають вимоги до особистості педагога, відтак до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Особливо важливим постає в наш час пошук нових підходів до формування цілісного естетичного світогляду студентів, майбутніх учителів музичного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Наукова проблема формування естетичного світогляду цікава та багатогранна. Різні її вектори досліджують вітчизняні та зарубіжні педагоги. Аналіз наукового доробку вчених свідчить про те, що феномен «естетичний світогляд» вивчається в контексті формування естетичного ставлення до дійсності та мистецтва (Л. Аристова, Г. Соцька), формування естетичного смаку (Ю. Бабиніна, Н. Кьон, Н. Казьмірчук, І. Стахова), формування музичного сприймання, естетичного сприйняття (О. Рудницька, О. Ростовський, Н. Тодосієнко), особливостей художньо-естетичного розвитку та виховання (Л. Масол, Н. Мозгальова, О. Отич, О. Олексюк), вивчення світоглядних орієнтирів підготовки вчителя та учнів (Ю. Грищенко, Дун Хао, О. Комаровська, О. Соломаха, О. Смалько), розширення художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва (Г. Ніколаї, О. Реброва, Т. Скорик, Т. Сердюк, Сюй Лінг, Сюй Сінчжоу, М. Федорець, О. Щолокова, О. Шевнюк та ін..).

Вчені вказують, що специфіка педагогічної діяльності учителів музичного мистецтва пов'язана з роботою над музичним текстом. Кожен музичний твір має потужний освітній та світоглядний потенціал, оскільки відображає життя людини та суспільства в їхній цілісності. Органічна єдність всіх компонентів музичної мови робить музику втіленням природної краси, яка

стає ключем для розуміння цінностей та метафізичної сутті буття. Розкриваючи зміст музичного твору, здійснюється не тільки набуття знань та навичок, розширюються межі духовності, відбувається переосмислення та формування особистісної світоглядної позиції щодо художньо-естетичних та етичних цінностей, ідеалів, ставлень, переконань. Завдяки емоційній силі музика здатна всебічно впливати на духовне становлення та естетичний розвиток людини, формувати внутрішній естетичний світ, як її творців (композитора та виконавця), так і слухачів.

Мета статті – дослідження науково-педагогічної сутності проблеми формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу.

Необхідною складовою взаємодії людської свідомості, пізнання та досвіду є світогляд. Аналіз довідникової літератури показав, що поняття «світогляд» трактується як: «система поглядів на закономірності розвитку об'єктивного світу і місце в ньому людини, ставлення до навколишнього оточення і до самої себе, а також, зумовлені цими поглядами, основні життєві позиції людей, їхні переконання, ідеали»; «система поглядів на життя, природу та суспільство», що вимірюється обсягом та широтою уявлень, знань, інтересів [5].

Світогляд – це багатовимірне утворення, завдяки якому визначається смислова основа буття, відбувається активне самовизначення людини, її прилучення до духовного світу та надбань, як попередніх, так і сучасних поколінь. На формування світогляду значуще впливають історичні особливості епохи, специфічні риси регіону, соціокультурні обставини, особливості систем виховання та навчання, загальний рівень освіченості тощо. Втім, світогляд сучасників і співвітчизників може значно різнитися, оскільки відображає як об'єктивне, так і суб'єктивне бачення людиною світу та стає підґрунтям для особистісних планів та намірів людини, її життєвих цінностей та переконань.

Отже, світогляд – це динамічна діалектична категорія, що охоплює різні напрямки людського (загальнолюдського та особистісного) досвіду, де співвідносяться дійсне та уявне, теорія та практика, погляди та переконання. Різні форми духовного освоєння людиною світу (почуття, знання, ціннісні орієнтації, ідеали, уподобання, переконання) стають основою для формування світогляду. Структуру світогляду складають: світовідчуття (духовно-емоційний стан людини), світобачення та світосприйняття (різні знання та уявлення про світ, що створюють цілісну картину світу), світорозуміння та світоставлення (вищий рівень організації світогляду, що дозволяє надати мотиви та обрати орієнтири для оцінки різноманітних явищ, дій, ціннісних орієнтацій та життєвих позицій).

В контексті нашого дослідження доречно з'ясувати сутність понять «краса», «музичне мистецтво», «світогляд», що визначають зміст процесу формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва під час навчання в педагогічних закладах освіти.

На підставі теоретичного аналізу наукових поглядів філософів та мистецтвознавців дослідниця В. Бутенко виокремлює кілька підходів щодо визначення сутності категорії «краса». Краса розглядається як:

- об'єктивна якість предметів, явищ, процесів, що мають місце в навколишньому світі та життєдіяльності людини, тобто як усвідомлення проявів гармонійної вишуканості в співвідношенні окремих складових змісту, форм продуктів людської праці та навколишньої дійсності, взаємозв'язків явищ та дій, що відбуваються в природному та соціокультурному середовищі. Краса розуміється як основа естетичного пізнання, як зразок для наслідування, копіювання, вивчення, репродуктивного відтворення тощо. В педагогічній науці таке розуміння краси покладено в основу естетичної освіти та виховання. Підкреслимо, що увага педагогів акцентується не тільки на пошуку естетичних еталонів з погляду цілісності, виразності, гармонійності, функціональності предметів, дій чи вчинків, але й на необхідності перенесення найкращих естетичних прикладів на практику, у сферу людського життя, діяльності, творчості;

- як суб'єктивна властивість людини, що характеризує емоційну забарвленість почуттів, характер інтелектуальних дій, осмислення смакових уподобань, ідеалів, орієнтацій. Отже, краса та прекрасне розуміється як результат розвитку духовної та емоційно-почуттєвої сфери людини, як здатність генерувати естетичні ідеї та цінності, моделювати власні естетичні уявлення та образи [4, с. 20].

Джерелом багатовікового досвіду духовно-емоційного та естетичного ставлення до світу, невід'ємною частиною динамічних процесів, що відбуваються в естетичній культурі вважається музичне мистецтво. Музика являє собою живу гру невидимих сил, що через красу музичних звуків та співзвуч знаходять шляхи естетичного впливу на особистість. У музиці людина, інколи навіть несвідомо, глибше пізнає себе, багатство свого внутрішнього світу, весь величезний спектр своїх переживань, почуттів, естетичних смаків та потреб.

Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає формування естетичного світогляду, оскільки критерієм майбутньої музично-педагогічної діяльності виступають внутрішня та зовнішня краса вчителя, краса його педагогічних дій та здатність через власне естетичне «Я» розкривати та доносити учням знання про справжню естетичну цінність художніх образів, почуттів, думок, що викликає музика. За словами С. Соломахи: «естетичні модуси світовідношення дозволяють розкрити світ людини в мистецтві на рівні переживання духу епохи, у її історичних та художніх проявах» [10, с. 130].

Китайський дослідник Чжань Цзянань, спираючись на наукові висловлювання С. Шипа, переконує, що музика, як знакова система «має специфічні засоби виразності, котрі несуть у собі певну інформацію, смислове навантаження. Ця інформація є дещо іншою, так як особлива акустично-звукова природа музики підносить її на почуттєво-емоційний рівень та наділяє здатністю повніше передати смисл висловлювання» [12, с.128].

Композитор-мистець створює певний суб'єктивний художній образ, ідеал об'єктивного світу, задає зразковий еталон естетичного ставлення до дійсності, що співвідноситься з мірою освіченості та світоглядної позиції людини. Досягаючи певної гармонійності звучання, композитор учить бачити та

створювати красу навкруг себе, задовольняючи в такий спосіб естетичні потреби людини та суспільства відповідно до утверджених естетичних смаків. Іншими словами: «естетичне, творче багатство світу художника – основа естетичного розвитку і багатства художнього світу публіки» [10].

Обґрунтовуючи філософсько-педагогічні засади мистецької освіти О. Рудницька зазначає, що світоглядна позиція вчителя музичного мистецтва співвідноситься з поняттям духовності, тобто акумулює в собі знання та розуміння вищих духовних, а отже й естетичних, ідеалів, зразків, здатність керуватися ними на практиці [9, с.56].

Цікавою вважаємо думки китайського дослідника Дун Хао, який розглядає музичний світогляд як «емоційно-образну форму духовно-практичного осягнення дійсності, що виявляється через сукупність художньо-естетичних поглядів, переконань, уявлень та емоційно-ціннісного ставлення до музичного мистецтва та навколишнього світу» [6, с. 2-3]. Молодий науковець доводить, що мистецький світогляд проявляється «через художньо-естетичні знання, погляди, уявлення, емоційно-оцінне ставлення до музичного мистецтва та віддзеркаленої в ньому дійсності», а підґрунтям для формування мистецького світогляду учнів Дун Хао визначає «духовний світ людини, її музично-естетичний досвід та естетичну спрямованість свідомості» [там само, с.187].

Аналіз науково-педагогічного доробку вітчизняних та зарубіжних дослідників дозволяє стверджувати, що естетичний світогляд учителя музичного мистецтва знаходиться в діалектичному взаємозв'язку з його професійною діяльністю. Згідно цієї позиції вважаємо за доцільне формувати естетичний світогляд студентів, майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах поліхудожнього, аксіологічного семіотико-герменевтичного та інноваційно-рефлексивного підходів. Розглянемо визначені нами підходи докладніше.

Поліхудожній підхід забезпечить нові способи осягнення мистецтва на основі різних моделей, видів та рівнів інтеграції, котрі допомагають зрозуміти витоки та взаємозв'язки специфічних засобів виразності видів мистецтв, набуті базові мистецькі знання та навички в галузі художньо-творчої діяльності, сформувати в свідомості цілісний поліхудожній образ світу, розвинути естетичні смаки та естетичне ставлення до творів мистецтва [1; 2].

Аксіологічний підхід вказує на важливість оволодіння студентами та учнями ціннісно-естетичним ставленням до творів музичного мистецтва на основі загальнолюдських естетичних цінностей, узгоджених з естетичними цінностями інших етнокультур. Світ естетичних цінностей, на наш погляд, є об'єктивною категорією. Проте він має особистісні прояви (ціннісні орієнтації), що визначають естетичне ставлення особистості до музики, до педагогічної діяльності, до навколишнього світу, до себе. Аксіологічний підхід передбачає чітке визначення естетичних цінностей, оскільки вони виступають містком (граничними цілями) духовного збагачення, морального вдосконалення, творчого розвитку та самореалізації, а отже, й формування естетичної свідомості особистості.

Реалізація семіотико-герменевтичного підходу в процесі формування естетичної свідомості майбутніх учителів музичного мистецтва вказує на

важливість оволодіння здобувачами педагогічних вузів здатністю до усвідомленого аналізу змісту музичних творів різних епох, жанрів та стилів з позицій законів краси та гармонії. Цей підхід орієнтує здобувачів на поглиблення знань та розширення музично-естетичного тезаурусу, на оволодіння навичками інтерпретації музичних творів на основі узгодженого взаємозв'язку власного розуміння сутності естетики виражальних засобів музики, характеристики історико-культурного періоду створення композитором музичного твору, на розкриття духовно-естетичного світу митця, на вибіркове естетичне ставлення до артефактів, образів, продуктів творення, що є результатами творчої самореалізації композиторів-митців, на врахування вікових особливостей та рівня підготовки учнівської аудиторії. Даний підхід вказує на важливість розвитку здатності через особисте естетичне «Я» (естетична свідомість) поєднувати результати аналізу та власної трактовки музичних творів у процесі освітньої діяльності [3].

Надзвичайно важливим у наш час є підготовка здобувачів до усвідомлення важливості своєї освітньої місії творців культурно-розвиненого, освіченого учнівства. Впровадження інноваційно-рефлексивного підходу спрямовує учасників освітнього процесу до творчого пошуку на основі поєднання традиційних та інноваційних методик музичного виховання, до самоаналізу та самооцінки своїх знань та вмінь, до усвідомленого вибору методичного інструментарію та способів естетичного пізнання музики [2; 6; 7; 12].

Враховуючи позитивні та негативні виклики сьогодення, впровадження обраних нами підходів доречно здійснювати на тлі низки принципів, а саме: гуманізації, етнізації, естетизації освітнього середовища, а також спрямованості інтелектуальної сфери здобувачів на естетичну проблематику, врахування поліхудожньої проєкції естетичного потенціалу музичних творів, орієнтації на ціннісно-естетичну домінанту в процесі вибору музичного твору та його опанування.

Естетичний досвід спілкування, на думку Г. Сотської, надає «не тільки можливість бачити високе, ... відчутти глибину художніх образів в творах, що викликають захоплення й радість, але й викликає творчій підйом сил та бажання творити» [11, с.140]. Рушійною силою формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва вважаємо умотивованість здобувачів до набуття естетичного досвіду на основі прагнення до самовдосконалення в музично-педагогічній діяльності, до розширення знань про естетично-стильові особливості музичних творів і засоби виконавського втілення та популяризації їх естетичного змісту, а також розвиток умінь актуалізації естетичного потенціалу та визначення художньо-естетичної домінанти музичного твору в умовах практики безпосереднього чи опосередкованого художньо-творчого спілкування з ним.

Висновки.

Обґрунтування сутності проблеми формування естетичної свідомості майбутніх учителів музичного мистецтва з позицій різних наукових проєкцій дозволяє зробити висновок :

- в культурознавчій проєкції формування естетичної свідомості обумовлено виконанням учителем музики духовно-світоглядної, соціально-адаптивної та комунікативно-просвітницької місії, усвідомленням важливості розуміння сутності естетичних категорій, які фіксують закономірності культурного поступу та відчуття естетичного в природі та творах мистецтва;
- мистецько-освітня проєкція актуалізує увагу на набутті спеціальних компетентностей задля свідомого виявлення естетичної домінанти в змісті музичних творів на основі поєднання сенсорно-почуттєвого, аналітичного й історико-ретроспективного їх сприйняття та діалектичної єдності естетичного пізнання об'єктивного (закладеного автором) змісту музичного твору та суб'єктивного, індивідуально-особистісного (привнесеного виконавцем, слухачем) аспекту його сприйняття;
- музично-педагогічна проєкція формування естетичної свідомості спрямовує здобувачів на удосконалення музично-виконавських та інтерпретаційних умінь, розвиток творчо-пошукових, музично-артистичних здібностей, художньо-асоціативного мислення, вольових якостей, готовність до постійного самонавчання, професійного самовдосконалення та творчої самореалізації.

Проведене нами дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Подальшого вивчення потребують обґрунтування педагогічних умов формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва та розробка інноваційного методичного інструментарію задля надання інноваційного імпульсу контенту музично-фахових дисциплін та набуття естетичного досвіду створення інтерпретаційних версій музичних творів в процесі просвітницької, музично-педагогічної діяльності.

Література:

1. Барановська І.Г. Мистецькі інтегративні технології в поліхудожній освіті / І.Г.Барановська // Інформаційні технології в освіті. – 2019. – Вип.2. – С. 40-50
2. Барановська І., Мозгальова Н. Методичні аспекти формування естетичного ставлення дошкільників до музичного мистецтва. / І.Г.Барановська. Н.Г. Мозгальова // The 10th International scientific and practical conference «Scientific achievements of modern society» (May 27-29, 2020). – Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. – 2020. – С.240-247.
3. Барановська, І., & Мозгальова, Н. Поліхудожня освіта майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: проблеми і перспективи / І.Г.Барановська. Н.Г. Мозгальова // Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. – 2019. – Вип 26, – С. 9-15.
4. Бутенко В.Г. Естетична освіта як умова формування світогляду молоді / В.Г.Бутенко // Педагогічні науки: теорія та практика.– 2005. – (2). – С 18-23. Режим доступу: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/article/view/1687>
5. Великий тлумачний словник української мови. Режим доступу: <https://slovnnyk.me/dict/vts/%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4>
6. Дун Хао. Формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання: дис. ... доктора філософії / Дун Хао. – Київ, 2022. – 196 с.

7. Коваль Т.В., Шикиринська О.А. Мистецько-педагогічна підготовка майбутнього вчителя початкових класів у контексті культурологічного підходу / Т.В. Коваль, О.А.Шикиринська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. – Випуск 51. Київ – Вінниця: ТОВ фірма «Планер». – 2018. – С. 52-56.

8. Реброва О. Акмеологічний контекст методики формування художньо-ментального досвіду студентів-музикантів та хореографів / О.Є.Реброва // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. – Одеса – 2014.– №7-8. – С.146-153.

9. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька. навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. – 2005. – 360 с.

10. Соломаха С. Досвід формування художньо-естетичного світогляду викладачів мистецьких дисциплін у системі педагогічної освіти / С.Соломаха // Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки). – 2016. – Вип.: № 3 – 4(48 – 49). – С. 127 – 132.

11. Сотська Г.І. Естетичний досвід викладача образотворчого мистецтва: передумови розвитку. / Г.І. Сотська // Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. – К.:Вид-во ТОВ «Тонар» – 2014 – Вип. 9. – С. 136-149

12. Чжан Цзянань. Наукові підходи до формування світоглядної культури майбутнього педагога-музиканта / Цзянань. Чжан // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. – Київ – 2019. – Вип. 26. – С. 125 – 130

13. Щолокова О.П. Світоглядна спрямованість фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін / О.П. Щолокова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. - Київ. – 2017. – Вип. 22(27).–. С. 3-8

References:

1. Baranovska, I.H. (2019). *Mystetski intehratyvni tekhnolohii v polikhudozhnii osviti*. [Art integrative technologies in multi-art education] *Informatsiini tekhnolohii v osviti – Information technologies in education*. (2). 40-50. [in Ukrainian].

2. Baranovska, I., & Mozgalova, N. (2020) *Metodychni aspekty formuvannia estetychnoho stavlennia doshkilnykiv do muzychnoho mystetstva/ [Methodical aspects of the formation of the aesthetic attitude of preschoolers to musical art] . The 10th International scientific and practical conference «Scientific achievements of modern society» (May 27-29, 2020)*. Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom.(pp..240-247). [in Ukrainian].

3. Baranovska, I., & Mozgalova, N. (2019). *Polikhudozhnia osvita maibutnikh vchyteliv mystetskykh dystsyplin: problemy i perspektyvy [Polyart education of future teachers of art disciplines: problems and prospects]*. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Serii 14. Teoriia i metodyka mystetskoï osvity. – Scientific journal of Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University. Series 14. Theory and methods of art education*, 26, 9-15. [in Ukrainian]

4. Butenko, V.H.(2005) *Estetychna osvita yak umova formuvannia svitohliadu molodi [Aesthetic education as a condition for the formation of the worldview of young people]*. *Pedahohichni nauky: teoriia ta praktykaiu. – Pedagogical sciences: theory and practice*. 2. 18-23. Retrieved from <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/article/view/1687> [in Ukrainian]

5. Velykyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoï movy. [A large explanatory dictionary of the Ukrainian language.] Retrieved from <https://slovnyk.me/dict/vts/%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4> [in Ukrainian]

6. Dong, Hao. (2022). *Formuvannia mystetskoho svitohliadu pidlitkiv u protsesi spivatskoho navchannia [Formation of the artistic worldview of teenagers in the process of singing training]*. Candidate's thesis. Kyiv. [in Ukrainian].

7. Koval, T.V., & Shikyrynska, O.A. (2018). Mystetsko-pedahohichna pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv u konteksti kulturolohichnoho pidkhodu. [Artistic and pedagogical training of the future primary school teacher in the context of the cultural approach]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv : metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy.* – *Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems.* 51, 52-56. [in Ukrainian].
8. Rebrova, O. (2014). Akmeolohichnyi kontekst metodyky formuvannia khudozhno-mentalnoho dosvidu studentiv-muzykantiv ta khoreohrafov. [Acmeological context of the method of formation of artistic and mental experience of student musicians and choreographers]. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K.D. Ushynskoho.* – *Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushinsky.* 7-8. 146-153. [in Ukrainian].
9. Rudnytska, O. P. (2005). Pedahohika: zahalna ta mystetska. [Pedagogy: general and artistic]. Ternopil: Educational book – Bohdan.. [in Ukrainian].
10. Colomaha, S. (2016). Dosvid formuvannia khudozhno-estetychnoho svitohliadu vykladachiv mystetskykh dystsyplin u systemi pedahohichnoi osvity. [The experience of forming the artistic and aesthetic outlook of art teachers in the pedagogical education system]. *Continuous professional education: theory and practice (series: pedagogical sciences).* - *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka (seriia: pedahohichni nauky).* 3 – 4 (48 – 49). 127 – 132. [in Ukrainian].
11. Zhang, Jianan. (2019). Naukovi pidkhody do formuvannia svitohliadnoi kultury maibutnoho pedahoha-muzykanta. [Scientific approaches to the formation of worldview culture of the future teacher-musician]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P.Drahomanova. Seriia 14. Teoriia i metodyky mystetskoi osvity.* – *The scientific journal of the M.P. Dragomanov NPU. Series 14. Theory and methods of art education.* 26. 125 – 130 [in Ukrainian].
12. Shcholokova, O.P. (2017). Svitohliadna spriamovanist fakhovoi pidhotovky vchytelia mystetskykh dystsyplin. [Worldview orientation of the professional training of the teacher of art disciplines]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P.Drahomanova. Seriia 14. Teoriia i metodyky mystetskoi osvity.* – *The scientific journal of the M.P. Dragomanov NPU. Series 14. Theory and methods of art education.* 22 (27). 3-8 [in Ukrainian].